

'Stad en Lande' beschouwt de eeuw

Een verhaal over de gestaalde kaders in moeilijke tijden, tijdens de protesten in Groningen na de Russische inval in Hongarije in 1956, het oprichten van het drankbestrijderscomité in 1901, de langste arbeidersstaking ooit in Nederland, die van de boerenknechten in het Oldambt in 1929, de veerman Hammingh te Garnwerd, die zich hardnekkig verzette tegen de komst van een brug. Met een greep uit de belangrijkste gebeurtenissen van de eeuw zet het tijdschrift 'Stad en Lande' van de gelijknamige cultuurhistorische vereniging van Groningen het 75-jarig bestaan luister bij. Het doet dat deze keer op een speciale manier: geheel in het Groninger dialect. Om het bijzondere karakter van het nummer aan te geven werd de term 'special' ervoor bedacht. Er is werkelijk geen woord Frans bij!

Voor wie bezoeker was van het historisch congres 'Moi Twintegste Aiw' die de stichting Kostverloren in maart hield zal het 'jubileumnummer' weinig nieuws bevatten. De nu gepubliceerde verhalen zijn daar toen uitgesproken. Maar dat maakt het nummer er niet minder interessant door. Zo beschrijft Aalje Tiktak de wijze waarop Groningen reageerde na de Russische inval in Hongarije. Destijds zaten veel vijftigers van nu met het oor tegen de radio om maar niets te missen van de reportages van Alfred van Sprang ter plekke. Je had er minder belangstelling voor hoe Nederland reageerde en je had het besef niet eens dat er ook in Groningen protesten waren tegen die inval. Aan de stille tocht die werd georganiseerd deden toen maar liefst tiendu-

De stille tocht op de Grote Markt in november 1956 in Groningen. De foto komt uit de collectie van de Groninger Archieven.

zend mensen mee. Voorop gingen de prominenten mr. Offerhaus (commissaris der Koningin) en burgemeester Jan Tuin van Groningen. Plaats van samenkomst uiteraard de Grote

Markt in de provinciehoofdstad, traditioneel de centrale plaats voor de Groningers om massaal het hart te luchten of hun protestuitingen te demonstreren.

Evenals op genoemd congres worden ook in Stad en Lande meer recente gebeurtenissen aan de orde gesteld. Carla Alma, ex-Waddenvereniging, behandelt de wordingsgeschie-

denis van deze 'club'en gaat verder in op de strijd die er werd gevoerd. Maar de Waddenvereniging kwam er eigenlijk te laat achter - zegt Alma - dat ze de plannen voor de aanleg van de Eemshaven tegen had moeten houden.

Marja Kiel staat stil bij de invoering van het verkeerscirculatieplan in de Stad. Over de verwarring en de chaos die dat de eerste dagen met zich meebracht zongen Pé Daalemmer en Rooie Rinus - soms zelfs als veredelde straatzangers in de Herestraat - een prachtig lied.

Kiel haalt het aan:

Ze stonden op Zuderdaip in hun dikke slee

Oom Riex zee: hou kommen wie nou in hemelsnoam bie V&D?

De zesde keer op Zuderdaip zee Gretha tegen heur man:

'Man, dat is ja gain doun mit dat sirkulatieplan'

Aike Maarsingh uit Stadskanaal beschrijft een andere chaos, namelijk die de boeren in 1990 veroorzaakten met hun acties. Hij vertelt een prachtig verhaal, beter te verteren dan ten tijde van de acties zelf, toen alles en iedereen geïrriteerd raakte over de boeren die zo ongeveer het hele land lamlegden. Maarsingh put uit persoonlijke belevenissen, maakt geen geheim van zijn christelijke levensovertuiging. Maar soms is zijn betoog onthullend. Dat is het geval waar hij vertelt over een boer uit Vledderveen, druk op eigen land en voor de acties nog nooit in Den Haag geweest. Ten tijde van de boerenacties ging hij om de andere dag naar het regeringscentrum. Na afloop komt de boer uit Vledderveen met de bekentenis 'de mooiste tijd van zijn leven te hebben gehad.' Het werpt toch ook een wat ander licht op de wijze waarop sommige boeren kennelijk tegen de acties hebben aangekeken. Maarsingh eindigt zijn betoog in stijl: Nu hebben we Agenda 2000. Ik hoop dat we in Groningen natuur en het boerenwerk beter met elkaar kunnen combineren. Dat is een kwaliteit die goed is voor de boeren, maar ook voor ons allemaal."

NW/N 13-10-99